

ปัญหา ความต้องการ การปรับตัวและโลกทัศน์ของผู้สูงอายุ

ภาวะสูงอายุเป็นพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ที่ต้องดำเนินไปตามกาลเวลา ในวัยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้น ในวัยนี้จะต้องประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ จะต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสม ให้สอดคล้องกับความต้องการและโลกทัศน์ของตนเอง ซึ่งข้อมูลนี้ได้มาจากการ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ผู้สูงอายุ จากการสังเกตของผู้ศึกษาเองและจากแบบสอบถาม

ปัญหาของผู้สูงอายุ

วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องส่วนตัว และสังคม จากการศึกษาผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา นั้น พบว่าปัญหาของผู้สูงอายุสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ คนชราจะเป็นผู้สูงอายุที่ผ่านพ้นวัยทำงานมาแล้ว และส่วนใหญ่จะเคยทำงานอาชีพ รับจ้าง ทำให้เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็ไม่มีรายได้ประจำ เช่นเดียวกับคนที่รับราชการ ผู้สูงอายุบางรายก็ยังคงมีบุตรหลานส่งเงินทองมาให้เป็นประจำ แต่ก็มีจำนวนน้อย ฉะนั้นผู้สูงอายุจึงพยายามหาทางช่วยตนเอง ในผู้สูงอายุที่มีอายุน้อย ยังมีสุขภาพ แข็งแรงหรือมีโรคประจำตัวน้อยก็จะพยายามหางานทำเพื่อให้มีรายได้มาตอบสนอง ความต้องการด้านต่าง ๆ ของตน แต่อย่างไรก็ตามงานที่ผู้สูงอายุ จะทำได้เพื่อให้ ได้มาซึ่งรายได้ในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี ก็ยังมีไม่เพียงพอกับจำนวน ผู้สูงอายุ

ปัญหาด้านครอบครัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในสถานสงเคราะห์คนชราจะไม่ค่อยมีบุตรหลานหรือญาติพี่น้องมาดูแล บางรายมาอยู่ใหม่ ๆ จะมีบุตรหลานหรือญาติพี่น้องมาเยี่ยมเยียนสม่ำเสมอ ผู้สูงอายุบางรายเมื่อเห็นผู้มาเยี่ยมผู้สูงอายุรายอื่นก็จะคิดถึงตนเองและซึมเศร้า จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สูงอายุต้องการให้ผู้บุตรหลานญาติพี่น้องมาเยี่ยมเพื่อที่ตนเองจะได้ไม่รู้สึกรำลึกว่าถูกทอดทิ้ง

ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้สูงอายุจะออกจากงานเมื่อถึงเวลาอันเหมาะสมตามที่สังคม และกฎระเบียบต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ ทำให้ผู้สูงอายุขาดเพื่อน ผู้สูงอายุบางรายที่มีบุตรหลานและต้องอยู่ร่วมกัน จากการสัมภาษณ์พบว่า มักจะมีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบุคคลในรุ่นเยาว์กว่า เนื่องจากทัศนคติต่างกัน รสนิยมต่างกัน ผู้เยาว์อาจคิดว่าผู้สูงอายุมีความคิดแบบอนุรักษ์นิยมล้าสมัย เนื่องจากมีการแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างค่านิยมและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ

ปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย วัยสูงอายุเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายลดลง จากการสัมภาษณ์และสังเกตพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีปัญหาสุขภาพเกี่ยวกับการมองเห็น การได้ยิน การปวดเข้า ท้องอืดท้องเฟ้อ เป็นต้น ซึ่งปัญหาสุขภาพเหล่านี้ไม่สามารถแก้ไขให้กลับคือมาได้ นอกจากป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรงต่อปัญหานั้น ๆ เช่น ในผู้สูงอายุที่มองไม่ค่อยเห็น จัดให้รับประทานอาหารหน้าอาคารเรือนนอน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ เดินไปรับประทานอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ปัญหาที่พบเกือบทั้งหมด ในผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในสถานสงเคราะห์ก็ คือปัญหาเรื่องสุขภาพของเหงือกและฟัน ส่วนใหญ่จะไม่มีฟันเหลืออยู่ หรือถ้ามีก็จะเหลือเพียง 1-2 ซี่ ซึ่งไม่มีประโยชน์ในการเคี้ยวอาหาร

ปัญหาด้านสุขภาพจิตและอารมณ์ ผู้ที่เข้าสู่วัยสูงอายุจะมีอาการ ซึมเศร้า

หวาดระแวง ท้อแท้ ผิดหวัง มีปมด้อย หงุดหงิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ความจำเลอะเลือน มีความหลงผิด ประสาทหลอนทางหูและตา มีอารมณ์แห่งการสูญเสีย เช่น สูญเสียบุคคลใกล้ชิด สูญเสียสมรรถภาพทางสังคม และสูญเสียหน้าที่การงาน เป็นต้น จากการสังเกตพบว่า ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่จะมีอาการท้อแท้ ซึมเศร้าและมีอารมณ์แห่งการสูญเสีย

ความต้องการของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา นั้น พบว่า มีความต้องการแตกต่างกันไปหลาย ๆ ด้าน แต่อย่างไรก็ตามพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรา บ้านจันทบุรีส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากบุตรหลานหรือญาติพี่น้อง เนื่องจากบุตรหลานหรือญาติพี่น้องยากจน บางรายขาดการติดต่อ และบางรายไม่มีญาติพี่น้องหรือบุตรหลาน เป็นต้น ดังนั้นผู้สูงอายุซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์ จึงต้องการที่จะได้รับการช่วยเหลือเรื่องการเงินจากบุคคลอื่น เพื่อไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่ตนต้องการที่ทางสถานสงเคราะห์ไม่ได้มีไว้บริการ ถึงแม้ว่าจะมีผู้มีจิตศรัทธาบางรายที่มาเลี้ยงอาหารกลางวันแจกของใช้ต่าง ๆ และเงินแล้วก็ตาม แต่ไม่สม่ำเสมอและจำนวนไม่คงที่แน่นอน สำหรับเงินที่จะไว้ใช้จ่ายในสิ่งที่ตนต้องการนั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า บางรายอยากได้เพื่อไว้ซื้ออาหารใส่บาตร ทำบุญตามประเพณี บางรายอยากได้ไว้เพื่อซื้ออาหารจากร้านค้าข้าง ๆ สถานสงเคราะห์ หรือจากตลาดสดใกล้สถานสงเคราะห์ไว้รับประทานในโอกาสที่ไม่สามารถรับประทานอาหารที่ทางสถานสงเคราะห์จัดไว้ให้ได้ (เนื่องจากไม่ชอบชนิดของอาหาร อาหารนั้นเผ็ดหรือมีรสจัด) บางรายอยากได้ไว้เพื่อซื้อของใช้ส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น หมาก พลู บุหรี่ ยาสูบ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความต้องการทางด้านเศรษฐกิจก็มี

ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ จากการที่ผู้สูงอายุเคยอยู่ในวัยทำงานมาก่อนและมีรายได้ เป็นของตนเอง เมื่อเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราไม่มีรายได้มาสนับสนุน ความต้องการด้านอื่น ๆ ผู้สูงอายุบางรายที่ไม่มีรายได้อื่นเลย นอกจากรอการ บริจาคของผู้มีจิตศรัทธาก็จะอยู่ในสภาพเงียบเหงา ซึมเศร้า บางรายหาทาง ออกให้ตนเองด้วยการนำของผู้อื่นมาเป็นของตน เพื่อตอบสนองความต้องการ ของตนเอง

ความต้องการในเรื่องที่อยู่อาศัย ถึงแม้ว่าทางสถานสงเคราะห์จะ ให้ที่พักพิงแก่ผู้สูงอายุแล้วก็ตาม แต่เป็นที่พักพิงซึ่งต้องอาศัยอยู่ร่วมกันหลาย ๆ คน แต่ละคนก็มาจากที่ต่าง ๆ กัน มีนิสัยแตกต่างกัน จนบางครั้งไม่อาจยอมรับกันได้ เนื่องมาจากมีพื้นฐานของครอบครัวที่ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ก่อนเข้ารับการ สงเคราะห์คนชรา ผู้สูงอายุเหล่านี้มีความเคยชินกับการที่จะอยู่ตามลำพัง หรือ เคยชินที่จะอยู่กับคนจำนวนน้อย ทำให้ผู้สูงอายุบางรายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ที่ต้องการความเงียบสงบ เกิดความไม่สบายใจที่ต้องอยู่รวมกันกับคนจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สูงอายุบางรายต้องการที่จะได้อาคารเรือนนอนเพิ่มเติม เพื่อลดความหนาแน่นของคนในอาคารให้ลดน้อยลง นอกจากนี้ยังต้องการให้มี การจัดกลุ่มผู้สูงอายุที่สามารถเข้ากันได้ให้อยู่ในอาคารเรือนนอนเดียวกัน หรือมี เตียงนอนใกล้เคียงกัน เพื่อที่จะได้ทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกันได้ เช่น การพูดคุย การรับประทานอาหาร ฯลฯ ซึ่งผู้สูงอายุให้ความเห็นว่า การจัดกลุ่มเช่นนี้จะช่วยลด ปัญหาเรื่องความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาท ดำว่ากันได้

ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีการเสื่อมของ ร่างกายความสามารถในการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายจะลดน้อยลง จึงมีความต้องการการดูแลในเรื่องสุขภาพอนามัยจากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทางสถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี มีพยาบาลเทคนิคชาย 1 คน เป็นผู้ ให้การดูแลในเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ ตามปกติแล้วพยาบาลเทคนิคผู้นี้จะ ทำการตรวจสุขภาพผู้สูงอายุในเวลาเช้าเป็นประจำ และได้มีการจ่ายยาตาม

อาการของผู้สูงอายุที่เขาสามารถประเมินอาการ และให้การช่วยเหลือเบื้องต้นได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังมีความคิดว่า "ยา" เท่านั้นจึงจะสามารถ ทำให้อาการต่าง ๆ ของตนเองดีขึ้น แม้ว่าปัญหาสุขภาพอนามัยบางอย่างไม่ จำเป็นต้องใช้ยาก็ดังนั้น บางครั้งก็เกิดความไม่พอใจที่ไม่ได้รับยาเพื่อบำบัดอาการ ที่ตนคิดว่าผิดปกติ ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี ยังมีความต้องการ ที่จะได้เจ้าหน้าที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัยเพิ่มขึ้นอีก เพื่อที่จะให้บริการผู้สูงอายุได้ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพราะบางครั้งผู้รับผิดชอบต้องไปประชุมหรือติดธุระ นอกจากนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุมากและมีโรคประจำตัวมาก มีความต้องการที่จะให้ มีแพทย์มาตรวจสุขภาพเป็นประจำประมาณ 1-2 เดือน/ครั้ง เพื่อที่จะได้มีการประเมินปัญหาสุขภาพเบื้องต้น และบางคนที่สุขภาพไม่แข็งแรง ก็จะได้ไม่ต้องไปรับการตรวจจากแพทย์ที่โรงพยาบาลจังหวัด เพราะปัญหาสุขภาพ บางอย่างพยาบาลเทคนิคที่ดูแลอยู่ก็ไม่สามารถให้การช่วยเหลือหรือจ่ายยาได้ การมีแพทย์มาตรวจสุขภาพเป็นประจำก็จะทำให้ผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ได้รับการดูแลตั้งแต่เริ่มมีอาการ จะช่วยทำให้ผู้สูงอายุกลับคืนสู่สภาพเดิมได้เร็วขึ้น

ความต้องการด้านการงาน ผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ จะถือว่าการทำงาน มีความหมายสำหรับตนเองเพราะเป็นที่มาซึ่งรายได้ เป็นการใช้เวลาให้หมดไป อย่างมีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ช่วยให้มีเพื่อนในการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกัน และยังป้องกันความเบื่อหน่ายได้อีกด้วย (Rose, 1965 quoted in Borrow and Smith, 1979: 54) ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา ก็เช่นเดียวกัน ต้องการงาน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุที่ยังสามารถเดินไปรับประทาน อาหารที่โรงอาหารได้ และผู้ที่กระตือรือร้นในการทำงานมากนั้น ส่วนใหญ่จะเป็น ผู้สูงอายุหญิง ทางสถานสงเคราะห์คนชราเองก็สนับสนุนให้มีการทำงานเพื่อเสริม รายได้ โดยมีงานบางอย่างที่ผู้สูงอายุทำได้ และให้ค่าตอบแทนตามสมควร เช่น ให้ผู้สูงอายุชายช่วยเลื่อยต้นไม้ที่ไม่ต้องการ ถากหญ้า และปลูกต้นไม้ เป็นต้น ส่วนผู้สูงอายุหญิงก็ให้ช่วยงานในโรงครัว เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุบางรายก็

ยังคงทำงานทำด้วยตนเอง เช่น ทำงานฝีมือต่าง ๆ ใช้จ่ายให้กับผู้มีจิตศรัทธาที่
มาเลี้ยงอาหารกลางวัน หรือผู้ที่มาเยี่ยมชมสถานสงเคราะห์คนชรา รับจ้าง
ผู้สูงอายุรายอื่น ๆ ซักผ้า หรือไปซื้อของให้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามงานที่
ผู้สูงอายุจะได้ทำนั้นมีไม่มากนัก และผู้สูงอายุบางรายจะผูกขาดงานบางอย่างไว้
ตลอด จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุบางรายต้องการให้ทางสถานสงเคราะห์มีการ
หมุนเวียนเปลี่ยนผู้ทำงานบ้าง เพื่อให้มีการกระจายรายได้ นอกจากนี้ยังต้องการ
ทำงานบางอย่างที่พอจะทำได้ ถ้ามีบุคคลซึ่งอยู่นอกสถานสงเคราะห์จ้าง

ความต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น ความเอาใจใส่
ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจะจากครอบครัวเข้ามาอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์แล้ว
ก็ตาม แต่ผู้สูงอายุก็ยังคงเป็นผู้สูงอายุในสังคมไทยที่ยังคิดว่าตนควรได้รับความ
เคารพยกย่องจากผู้อ่อนอาวุโสกว่า ผู้สูงอายุบางรายบอกว่า ตนต้องการให้
เจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์พูดกับตนในลักษณะที่สุภาพ และเคารพในฐานะ
ผู้อาวุโสไม่ต้องถึงกับกราบไหว้ นอกจากนี้แล้วการเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์
ของผู้สูงอายุนั้น ต้องห่างจากครอบครัวและเครือญาติใกล้ชิด ผู้สูงอายุจึงยังคง
ต้องการได้รับความรัก ความอบอุ่น ความสนใจ ความเอาใจใส่ดูแลสอบถามทุกข์
สุขจากเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์บ้าง ทำให้รู้สึกว่าตนยังได้รับความสนใจ
จากคนรอบข้างอยู่ จะทำให้เกิดกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปไม่ต้องวิตกกังวลกับ
เรื่องราวที่ผ่านมาในอดีต บางเรื่องในอดีตทำให้มีความสุข บางเรื่องก็ทำให้มี
ความทุกข์ นอกจากนี้แล้วผู้สูงอายุยังคงต้องการความรัก ความเคารพ ความ
อบอุ่น ความเอาใจใส่จากบุตรหลานบ้าง อยากให้บุตรหลานมาเยี่ยมเยียน
เป็นครั้งคราว

ความต้องการมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นเป็นรายบุคคล การที่ผู้สูงอายุ
เข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชรานั้น แต่ละคนก็มาจากที่ต่าง ๆ กัน ไม่รู้จักกัน
มาก่อนเมื่อเข้ามาอยู่ร่วมกัน ผู้สูงอายุต้องการเพื่อนคู่คิด เพื่อจะได้เป็นที่ปรึกษา

หรือรับฟังเรื่องราวต่าง ๆ ด้วย ต้องการเพื่อนคุยที่ถูกใจ เห็นอกเห็นใจ ในเรื่องที่จะคุยกัน ผู้สูงอายุแต่ละรายจะมองหาบุคคลที่ตนสามารถเข้ากันได้ ส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในอาคารเรือนนอนเดียวกัน หรือเป็นผู้สูงอายุที่มาจาก พื้นฐานของครอบครัวที่เหมือนกัน เช่น ไม่มีบุตรเหมือนกัน ฐานะยากจน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าความต้องการของผู้สูงอายุนั้น จะเป็นความต้องการขั้น มูลฐานแทบทั้งสิ้นของมนุษย์เรา แต่เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของวัย หน้าที่ การงาน สถานภาพ บทบาทต่าง ๆ (Atchley, 1971; Cumming, 1964; Tissue, 1968 quoted in Dowd, 1975 : 596) ต้องแยกห่าง จากครอบครัว หรือสิ่งแวดล้อมเดิม ดังนั้นผู้สูงอายุจึงต้องการการตอบสนองจาก ผู้ที่คอยดูแล หรืออยู่ใกล้ชิดในปัจจุบัน แม้ว่าจะไม่ใช่บุตรหลาน แต่สังคมไทยได้มีการอบรมสั่งสอนมาว่าผู้อาวุโสควรได้รับการเคารพยกย่อง ให้ความช่วยเหลือ ทำให้ผู้สูงอายุยึดถือค่านิยมเก่า ๆ นี้ แม้ว่าจะในปัจจุบันนี้จะลดน้อยลงหรือไม่ยึดถือ ปฏิบัติในบางที่แล้วก็ตาม จากการสัมภาษณ์และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ความต้องการที่ผู้สูงอายุทุกคนต้องการ คือ ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อ ที่ตนเองจะได้ทำสิ่งอื่น ๆ ได้หลายอย่าง เช่น จ้างผู้อื่นให้ทำงานให้ตนเองได้ มีไว้สำหรับซื้ออาหาร ขนม หรือของใช้ส่วนตัวตามที่ต้องการ เป็นต้น

การปรับตัวของผู้สูงอายุ

เนื่องจากผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย สมอง จะมีขนาด เล็กลงเนื่องจากสมองเหี่ยว คลื่นสมองมีการเปลี่ยนแปลงและมีอาการทางจิต เกิดขึ้นเสมอ ๆ ความเสื่อมชราของสมองทำให้ผู้สูงอายุไม่ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หรือถ้าต้องการเรียนรู้ก็จะเป็นไปได้ยาก การแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นไปได้ไม่ดี มีการไหลเวียนของเลือดที่ไปเลี้ยงสมองเลวลง ซึ่งทำให้สมองเสื่อมชรามากยิ่งขึ้น (บริบูรณ์ พรพิบูลย์ : 2526, 39-40) ดังนั้นการที่ผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ใน

สถานสงเคราะห์อื่นเป็นสถานที่ใหม่ไม่เคยอยู่มาก่อน ผู้สูงอายุต้องมาปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบต่าง ๆ ของสถานสงเคราะห์ การปรับตัวของผู้สูงอายุเป็นเรื่องยากมาก เพราะในวัยนี้สภาพร่างกายและสมองไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นไปได้ยาก ส่วนมากจะจำได้แต่เรื่องราวในอดีต การเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุจะต้องปรับตัวดังต่อไปนี้ คือ

ปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบของสถานสงเคราะห์ ในสถานสงเคราะห์จะมีผู้สูงอายุอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และมาจากพื้นฐานทางด้านครอบครัวและสังคมที่แตกต่างกัน การปฏิบัติตามกฎระเบียบจึงเป็นสิ่งจำเป็น แม้ว่ากฎระเบียบเหล่านั้นไม่ถึงขนาดเคร่งครัดนักก็ตาม ทำให้ต้องใช้เวลาในการปรับตัวพอสมควร เพราะวก่อนเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์ ผู้สูงอายุจะกระทำสิ่งใด เวลาไหนก็ได้ตามความพอใจของตน ความรู้สึกของผู้สูงอายุก็คือ การเข้ามาอยู่ในสถานสงเคราะห์เหมือนกับมาเข้าโรงเรียนใหม่เพราะต้องมาฝึกหัดระเบียบกันใหม่ ปกติไม่เคยออกกำลังกายหรือกายบริหารก็ต้องทำ การที่ต้องรับประทานอาหารเป็นเวลาถึงแม้จะไม่หิว การรับประทานอาหารเป็นถาดหลุม อาหารบางอย่างที่ไม่เคยรับประทานเป็นอาหารที่เลือกเองไม่ได้ และต้องล้างถาดอาหารเอง เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่ผู้สูงอายุจะต้องปรับตัว เพื่อให้อยู่ในสถานสงเคราะห์ได้อย่างมีความสุขพอสมควร

ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุจะต้องเข้ามาอยู่รวมกันในสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งไม่เป็นสัดส่วนเหมือนอยู่บ้าน ใช้สิ่งของบางอย่างร่วมกัน เช่น ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องอาหาร หรือการที่ต้องมานอนรวมกันในห้องขนาดใหญ่กับคนจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ผู้สูงอายุต้องอดทนและปรับตัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะสามารถปรับตัวได้เนื่องจากอยู่ในสภาพจำยอม ไม่สามารถเลือกได้ มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ยังปรับตัวไม่ได้ เนื่องจากเคยมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางมาก่อน

ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ผู้สูงอายุต้องมาอยู่รวมกันกับผู้สูงอายุอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก จึงต้องมีความอดกลั้น บางคนรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบรู้จักเกรงใจเพื่อนร่วมห้อง บางคนไม่คิดถึงผู้อื่น ไม่เกรงใจใคร ซึ่งผู้สูงอายุบางคนไม่เคยกระทำ ไม่เคยพบเห็นและไม่เคยชินมาก่อน จึงต้องอดทนและใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก ในเรื่องของการปรับตัว จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่สามารถปรับตัวได้เหมาะสมก็จะทำให้พัฒนาการของผู้สูงอายุเป็นไปด้วยดี เกิดปัญหาได้น้อย มีความสุข เพลิดเพลินกับกิจกรรมต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมภายในสถานสงเคราะห์ แต่ก็มีผู้สูงอายุบางรายที่ยังไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะเกิดความคับข้องใจ ไม่มีความสุข คิดมาก อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราจะต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ๆ เนื่องจากมีผู้สูงอายุเข้ามาอยู่ใหม่และออกไปอยู่เสมอ ๆ

โลกทัศน์ของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราบ้านจันทบุรี เป็นผู้สูงอายุที่มาจากภูมิลำเนาเดิม และฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุเหล่านี้ก็เป็นคนไทยที่มีโลกทัศน์ ที่มีพื้นฐานส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

ในเรื่องการสมรสนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการให้บุตรหลานของตนที่สมรสแล้วได้อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน เพื่อที่ตนจะได้มีเพื่อนพูดคุย และมีบุคคลที่คอยดูแลให้ความช่วยเหลือ เมื่อตนเองเจ็บป่วย หรือแก่ชราจนกระทั่งไม่สามารถทำอะไรได้ ซึ่งมักจะเป็นผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางจนถึงค่อนข้างดี และมาจากครอบครัวขยาย ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่เห็นด้วยนั้น จะเป็นผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งไม่สามารถเลี้ยงสมาชิกที่มีจำนวนมากได้ และจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สูงอายุที่ไม่เห็นด้วยนี้ ส่วนใหญ่จะมีการแยกครอบครัวออกมาจากครอบครัวของบิดา-มารดาของตนภายหลังการสมรสแล้วทั้งสิ้น

ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณสมรสที่มีเรื่องทะเลาะบาดหมางกัน ควรปรับความเข้าใจกัน เพราะได้อยู่ร่วมกันมานาน ล้นกับพันก็ย่อมกระทบกันบ้าง โดยเฉพาะถ้าคู่สมรสนั้นมีบุตรก็ควรจะปรับความเข้าใจกันโดยเร็ว เนื่องจากจะมีผลกระทบต่อจิตใจของบุตรได้ แต่ผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาจะเห็นว่า ถ้าคู่สมรสไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ ก็ควรแยกทางกันหรือหย่าร้างกัน เพราะเป็นการลดปัญหาบางอย่างที่จะตามมาได้ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นจะเกิดกับบุตรมาก

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเห็นด้วยว่า ถ้าผู้ใหญ่ทอดทิ้งเด็ก ๆ ในครอบครัว จะส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสทำผิดมากขึ้น เพราะว่าบิดา-มารดา หรือญาติผู้ใหญ่ ไม่มีโอกาสได้มีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน ผลที่ตามมาคือ ทำให้เด็ก ๆ ขาดระเบียบวินัย ประพฤติผิดในด้านต่าง ๆ เนื่องจากไม่มีผู้ชี้แนะหรือผู้คอยให้คำปรึกษา

ส่วนใหญ่เห็นว่าบุตรหลานไม่ควรที่จะแสดงความคิดเห็นต่อผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า เคยผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมายเพราะฉะนั้นความคิดเห็นย่อมดีกว่าเด็ก ๆ ยกเว้นผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษา ซึ่งให้เหตุผลว่า เด็กในสมัยปัจจุบันนี้ฉลาดขึ้น มีความคิดกว้างไกล จากความเจริญในด้านต่าง ๆ บางครั้งความคิดเห็นของเด็ก ๆ ก็เป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่คาดไม่ถึง

ผู้สูงอายุทุกรายเห็นด้วยกับคำพังเพยที่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" เพราะว่าการที่ตนได้ใช้การอบรมเลี้ยงดูบุตรเช่นคำพังเพยนี้ ทำให้บุตรของตนได้ดี และจากการที่ผู้สูงอายุได้เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูของคนในปัจจุบัน ก็เห็นว่าบุตรมีโอกาสที่จะได้ดีน้อยมาก เพราะเลี้ยงบุตรตามใจไม่ว่ากล่าว หรือลงโทษเมื่อกระทำผิด

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับคำพังเพยที่ว่า "ตาน้ำพริกละลายแม่น้ำ" เพราะว่าเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ และผลที่ได้ก็ไม่คุ้มกัน สำหรับใน

เรื่องการปฏิบัติตามคำพึงเพยนี่ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามมีส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้ปฏิบัติตาม เนื่องจากพิธีการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องทำนั้น เป็นสิ่งที่ทุกคนในชุมชนกระทำ ถึงแม้คนไม่ชอบแต่ก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะอยู่ในสังคมเดียวกัน

ผู้สูงอายุทุกคนเห็นด้วยว่า ถ้าประพฤตินอยู่ในหลักศีลธรรม จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ถึงแม้ผลที่เกิดตามมานั้นจะเห็นช้า แต่ก็เป็ผลที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลายาวนานและถาวร และผู้สูงอายุยังสนับสนุนว่าควรมีการอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานมีความคิดเช่นนี้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในวัยรุ่นลงได้มาก

ผู้สูงอายุทุกคนเชื่อว่า ใครก็ตามที่สวดมนต์ ทำสมาธิ ทำบุญนั้น จะได้รับผลตอบแทนที่ตกแก่ผู้กระทำทั้งสิ้น คือ จะทำให้สุขสบายกระทั่งเสียชีวิต และเมื่อได้ไปเกิดใหม่ก็จะไม่ลำบากเหมือนในชาตินี้

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการต้องตอบแทนบุญคุณให้กับผู้มีพระคุณ แม้ว่าจะเป็บุญคุณเพียงเล็กน้อยก็ตาม และจะยึดถือว่ามีพระคุณนั้นเป็นผู้มีพระคุณตลอดไป นอกจากตอบแทนบุญคุณแล้ว ต้องให้การเคารพยกย่องนับถืออีกด้วย

ในเรื่องการทำความผิด ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะบอกว่า คนในสมัยก่อนจะทำผิดน้อยกว่า เพราะมีการลงโทษที่รุนแรงทั้งทางกฎหมาย และทางสังคม ส่วนคนในสมัยนี้จะกระทำผิดมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนคนมาก การลงโทษทางกฎหมายก็มีการยกเว้น เช่นมีการพระราชทานอภัยโทษในวันสำคัญต่าง ๆ นอกจากนั้นคนในสมัยนี้ยังประพฤตินอยู่ในหลักศีลธรรมที่น้อยเกินไป ไม่คิดถึงเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทำให้ประพฤติผิดได้ง่ายและมากกว่าและเมื่อมีคนที่ทำผิดก็ควรมีการลงโทษตามกฎหมาย นอกจากนั้นกฎแห่งกรรมก็จะตอบสนองหรือลงโทษบุคคลเหล่านั้นด้วย

ส่วนใหญ่จะคิดว่าการที่ตนเองเจ็บป่วย หรือมีปัญหาสุขภาพนั้น เนื่องมา

จากที่เคยทำกรรมไว้ในชาติก่อน ทำให้ส่งผลกระทบมาถึงชาตินี้ มีส่วนน้อย เท่านั้นที่คิดว่าเป็นเรื่องปกติของคนในวัยสูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุที่คิดเช่นนั้นจะเป็น ผู้สูงอายุที่ได้รับการศึกษาทั้งสิ้น

ส่วนใหญ่รับรู้ว่าจุดสุดท้ายของมนุษย์นั้น คือ ความตาย มีความรู้สึกเฉย ๆ และไม่กลัวตาย เพราะว่าตนเองหมดอายุแค่นั้น เพียงแต่กลัวว่าหลังจากการเสียชีวิตแล้วจะไม่มีใครทำบุญไปให้

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ต้องการที่จะรู้จักวิธีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทันสมัย เช่น เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องซักผ้า เป็นต้น เพราะว่าฐานะของตนเอง คงจะไม่มีโอกาสที่จะได้ใช้สิ่งเหล่านี้ และไม่เห็นความจำเป็นว่า จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ เพราะเป็นสิ่งที่ตนไม่ค่อยชอบ เช่น โทรทัศน์ก็ มองไม่ค่อยเห็น เครื่องเสียงก็ราคาแพงอยากอยู่เงียบ ๆ เป็นต้น แต่มีผู้สูงอายุ ส่วนน้อยที่สนใจในการใช้ เครื่องมือ เครื่องใช้สมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา เพราะว่าคิดว่ารู้ไว้ก็เป็นประโยชน์สำหรับตนเอง และแนะนำผู้อื่นด้วย

ในเรื่องของความเจริญก้าวหน้าด้านการคมนาคม และสาธารณูปโภคนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความคิดว่า ถ้ามีการทำถนน มีน้ำไฟ ไปในถิ่นทุรกันดานก็จะ ทำให้บุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นได้รับความสะดวกสบายขึ้น โดยเฉพาะในบุคคล ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการรักษาอย่างรีบด่วน ก็จะมีโอกาสรอดชีวิตได้มากขึ้น ถ้าถนนหนทางสะดวกสบาย หรือในบุคคลที่กำลังอยู่ในวัยศึกษา การมีไฟฟ้าจะช่วยให้การศึกษาก้าวไปอย่างมีประสิทธิภาพ